higher education & training

Department:
Higher Education and Training
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

N280**(A)**(J12)H

NASIONALE SERTIFIKAAT

KOSTE- EN BESTUURSREKENINGKUNDE N6

(4010196)

12 Junie 2018 (X-Vraestel)
09:00–12:00

Hierdie vraestel bestaan uit 10 bladsye.

DEPARTEMENT VAN HOëR ONDERWYS EN OPLEIDING
REPUBLIEK VAN SUID-AFRIKA

NASIONALE SERTIFIKAAT
KOSTE- EN BESTUURSREKENINGKUNDE N6
TYD: 3 URE
PUNTE: 200

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Beantwoord AL die vrae.
2. Toon AL die berekenings om punte te verdien.
3. Gebruik slegs swart of blou ink. Antwoorde in potlood sal nie nagesien word nie.
4. Rond die bedrae tot die naaste rand af.
5. Skryf netjies en leesbaar.

VRAAGNOMMER	ONDERWERP	PUNTE	AANBEVOLE TYDSRIGLYN
1	Kortvrae (meerkeuse, pas die kolomme en kies die ontbrekende woord(e)	50	30
2	Taakkosteberekening	30	30
3	Kontrakkosteberekening	30	30
4	Standaardkosteberekening	30	30
5	Kostebeheer	30	30
6	Begrotings	30	30
	TOTAAL	**200**	**180 minute**

Kopiereg voorbehou

VRAAG 1

1.1 Wisdom Traders maak lipstiffies. Die volgende inligting is uit hulle rekords onttrek:

Lipstiffies geproduseer	800 eenhede
Aantal lipstiffies verkoop	450 eenhede
Vaste koste	R1 900,00
Veranderlike koste per eenheid	R3,25
Totale verkope	R15 000,00

Bereken die volgende:

1.1.1 Totale veranderlike koste

1.1.2 Totale koste

1.1.3 Verkoopprys per eenheid

1.1.4 Totale koste indien 1 000 geproduseer word

(4 × 2) (8)

1.2 Die volgende inligting is uit die boeke van Clara Contractors onttrek:

Ongesertifiseerde werk	250 000
Gesertifiseerde werk	4 500 000
Kontrakprys	5 400 000
Ekstras	600 000
Retensiegeld	500 000

1.2.1 Hoeveel sal die bedrag van gesertifiseerde werk wees by voltooiing van die kontrak? (3)

1.2.2 Hoeveel is die kontant wat ontvang is? (3)

1.2.3 Verduidelik kortliks die verskil tussen gesertifiseerde en ongesertifiseerde werk. (6)

1.2.4 Gee 'n definisie van die term *retensiegeld*. (3)

1.3 Kies 'n item/woord uit KOLOM B om by 'n beskrywing in KOLOM A te pas. Skryf slegs die letter (A–E) langs die vraagnommer (1.3.1–1.3.5) in die ANTWOORDBOEK neer.

KOLOM A	KOLOMB
1.3.1 Uitreiking van direkte materiaal aan produksie	A DT toegedeelde bokoste KT vervaardiging
1.3.2 Kontantaankope van indirekte materiaal	B DT voltooide goedere KT produksie
1.3.3 Onderverhaling van vervaardigingsbokoste	C DT vervaardigingsbokoste KT materiaalkontrole
1.3.4 Werklike vervaardigingsbokoste oorgeplaas na vervaardigingsbokoste-kontrole	D DT produksiekontrole KT materiaalkontrole
1.3.5 Indirekte materiaal uitgereik aan produksie	E DT materiaal KT bank

(5 × 2) (10)

1.4 Budeli Burgers het jou van die volgende inligting voorsien:

Die begrote vaste bokoste vir die jaar is R7 000, gegrond op 700 uur.

	BEGROOT	**WERKLIK**
Vaste bokoste		R7 250
Ure gewerk	600	650

Standaardure toegelaat: 580

Bereken die volgende en noem die aard van die afwyking:

1.4.1 Vastebokoste-uitgawe-afwyking (3)

1.4.2 Vastebokoste-volume-afwyking (4)

1.5 Dui aan of die volgende stellings WAAR of ONWAAR is. Kies die antwoord en skryf slegs 'waar' of 'onwaar' langs die vraagnommer (1.5.1–1.5.5) in die ANTWOORDBOEK neer.

1.5.1 In 'n verkoopsbegroting word die totale beraamde randwaarde van verkope bereken deur die verkoopprys per eenheid met die aantal materiale wat aangekoop moet word, te vermenigvuldig.

1.5.2 'n Verlies op die verkoop van vaste bates sal die kontantbegroting beïnvloed.

1.5.3 Kapitaalbegroting behels 'n verbintenis van fondse in die toekoms ten einde opbrengste in die hede te ontvang.

1.5.4 Deur middel van begroting van die verhouding tussen beplande wins en beplande toedeling van kapitaal bepaal word.

1.5.5 Begrotings help die bestuur om hul doelwitte te bereik.

(5 × 2) (10)
[50]

VRAAG 2

Die volgende inligting is 'n uittreksel uit die boeke van Budeli Bpk. Hulle vervaardig dameshandsakke en gebruik twee tipes grondstowwe (materiaal), naamlik leer en ritssluiters.

Gedurende hulle finansiële jaar, wat op 28 Februarie eindig, was hulle besig met Taak no 130 en Taak no131.

Taak no 131 is in Februarie 2016 begin, terwyl Taak 130 voltooi en gefaktureer is teen 20% op kosprys.

Saldo's:

Saldo's 1 Februarie 2016	**R**
Grondstofkontrolerekening:	
Leer	26 000
Ritssluiters	20 000
Voltooide goedere	256 000
Kostegrootboek: Taak 130	30 000
Uitgawes aangegaan gedurende die jaar:	
Grondstofaankope:	
Leer	100 000
Ritssluiters	80 000
Uitreikings: Taak 130:	
Leer	36 000
Ritssluiters	30 000
Uitreikings: Taak 131:	
Leer	34 000
Ritssluiters	30 000
Arbeidsure gewerk vir Taak 131 is 3 000 uur teen R20 per uur	
Arbeidsure gewerk vir Taak 130 is 2 000 uur teen R22 per uur	
Werklike bokoste	110 500
Verkoops- en administratiewe koste vir Taak 130	64 000

Bykomende inligting:

Budeli Bpk deel hul bokoste teen 100% van direkte arbeidskoste toe.

Verlang:

2.1 Teken die bogenoemde transaksies in die volgende Grootboekrekening van Budeli Bpk aan:

2.1.1 Produksiekontrolerekening (10)

2.1.2 Grondstofkontrolerekening (4)

2.1.3 Vervaardigingsbokosterekening (4)

2.1.4 Toegedeeldebokoste-rekening (2)

2.1.5 Voltooidegoedere-rekening (2)

2.2 Berei die taakkosteberekeningstaat vir die voltooide taak op om sy verkoopprys aan te dui. (8)

[30]

VRAAG 3

Die volgende inligting is onttrek uit die boeke van Bathupele Contractors vir die jaar geëindig 31 Desember 2016.

	R
Kontrakprys	10 000 000
Gesertifiseerde werk	1 500 000
Ongesertifiseerde werk	950 000
Materiaal oorgeplaas na ander kontrak	45 000
Lone	600 000
Materiaal uitgereik	550 000
Masjinerie 31/12/15	265 000
Materiaal voorhande 31/12/16	15 500
Masjinerie 31/12/16	260 000
Ekstras	105 000
Totale verwagte koste	8 900 000
Kontant ontvang	1 600 000
Materiaal teruggestuur aan verskaffers	12 500
Subkontrakteurs	60 000
Voorsiening vir verborge gebreke	25% van wins

3.1 Berei die kontrakrekening voor vir Bathupele Contractors. (15)

3.2 Bereken die totale beraamde wins. (2)

3.3 Bereken die wins vir die jaar vir Buphelo Contractors aan die hand van die volgende formule. Toon al jou berekenings. (% van voltooiing word op gesertifiseerdewerk-basis bereken.)

$$\% \text{ Voltooiing} \times \frac{\text{Beraamde wins}}{1} \times \frac{\text{Kontant ontvang}}{\text{Gesertifiseerde werk}}$$ (10)

3.4 Bereken die totale grondstowwe/materiaal gebruik. (6 × ½) (3)
[30]

VRAAG 4

Kennedy Junior Bpk maak skooluniforms vir al die plaaslike skole in hul omgewing.

Hulle het jou van die volgende inligting voorsien:

Standaardinligting:

Die volgende word gebruik om een skoolrok te maak:

- 5 meter materiaal teen 'n standaardkoste van R45,00 per meter
- 3 uur en 30 minute se arbeid teen R35 per uur

Werklike inligting:

Teen die einde van Mei 2016 is 15 000 meter materiaal uitgereik, teen 'n totale prys van R600 000.

1 500 skoolrokke is gemaak deur 8 000 meter materiaal te gebruik.

4 250 arbeidsure is geklok teen 'n totale koste van R165 750

Vaste bokoste: R?

Veranderlike bokoste: R28 200

Begrote inligting was soos volg:

Vaste bokoste: R15 000

Veranderlike bokoste: R30 000

Arbeidsure: 4 500

Verlang:

Bereken die volgende afwykings (dui aan of elke afwysing gunstig of ongunstig is):

4.1 Prys van materiaal (5)

4.2 Hoeveelheid materiaal (5)

4.3 Arbeidstarief (5)

4.4 Arbeidsdoeltreffendheid (5)

4.5 Indien die vastebokoste-uitgawe-afwyking 'n ongunstige afwyking van R2 500 is, hoeveel is die werklike vaste bokoste? (5)

4.6 Gee TWEE redes waarom die afwyking in arbeidsdoeltreffendheid ongunstig kan wees. (4)

4.7 Dui aan of die volgende stelling WAAR of ONWAAR is. Kies die antwoord en skryf slegs 'Waar' of 'Onwaar' langs die vraagnommer (4.7) in die ANTWOORDBOEK neer.

Ongunstige afwyking is wanneer die werklike koste minder as die standaard-koste is. (1)

[30]

VRAAG 5

5.1 Die volgende inligting verskyn in die boeke van Banjeli Manufacturers:

Verkope vir die jaar	14 500 eenhede @ R30,00 per eenheid
Vaste koste:	
Fabrieks- vaste bokoste	R60 000,00
Vaste verkoops- en administratiewe koste	R45 000,00
Veranderlike koste per eenheid	R20,00

Verlang:

Bereken die volgende:

5.1.1 Gelykbreekhoeveelheid (3)

5.1.2 Gelykbreekwaarde (3)

5.1.3 Veiligheidsmarge in verhouding (3)

5.1.4 Wins (3)

5.1.5 Gebruik die inligting wat jy hier bo in VRAAG 5.1.1 tot 5.1.4 bereken het om die gelykbreekgrafiek te teken, en benoem dit. (7)

5.2 Sollys Bpk vervaardig tafels en stoele. Die inligting wat verskaf word, is 'n uittreksel uit hul rekeningkundige rekords gedurende die jaar geëindig 30 Junie 2016.

Stel die inkomstestaat vir Sollys Bpk op vir die jaar geëindig 30 Junie 2016 deur die Direkte Metode te gebruik.

Direkte materiaal	R80 000
Direkte arbeid	R65 000
Vaste vervaardigingsbokoste	R45 000
Veranderlike vervaardigingsbokoste	R20 000
Verkoopskoste (35% vaste)	R60 000
Administratiewe koste (80% veranderlik)	R40 000
Aantal eenhede verkoop	800 eenhede @ R1 500,00 per stel

(11)
[30]

VRAAG 6

Luthando Poultry Farm het jou van die volgende inligting voorsien:

	MAART	**APRIL**	**MEI**	**JUNIE**
Totale verkope	250 000	280 000	?	?
Aankope	105 000	120 000	125 500	138 000
Diverse uitgawes	13 500	13 500	13 500	13 500
Lone	9 000	9 000	9 000	9 000

Bykomende inligting:

A. 60% van alle verkope is op krediet.

B. Verkoopsyfers sal na verwagting vanaf 1 Mei 2016 met 10% per maand styg.

C. 50% van alle aankope is kontant, en alle krediteure word 30 dae ná aankope betaal.

D.
- 50% een maand ná die transaksie
- 35% twee maande ná die transaksie
- 10% drie maande ná die transaksie
- 5% word as slegte skuld afgeskryf

E. Diverse uitgawes, insluitend waardevermindering, van R1 500 per maand.

F. Die bank het op 30 April 2016 'n ongunstige saldo van R35 000 gehad.

Verlang:

6.1 Stel die debiteure-invorderingskedule op vir Mei en Junie. (5)

6.2 Stel die kontantbegrotings vir Mei en Junie op. (17)

6.3 Bereken die slegte skuld vanaf Maart tot Junie. (8)
[30]

TOTAAL: 200

Kopiereg voorbehou